

НОВІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ ЯКІСНОГО РОБІТНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДЛЯ СФЕРИ АВТОМОБІЛЬНОГО СЕРВІСУ

чтения "Актуальные проблемы образования и науки". – СурГПУ, 2008 // www.eduhmao.ru

8. Силаєва І.Є. Модель інноваційної науково-методичної діяльності педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів / Шляхи впровадження інноваційних

технологій у підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації фахівців ПТО. Матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції 27 – 28 листопада 2007 р. Зб. 1. – Донецьк: ДІПО ІПП, 2007. – С. 51 – 56.

Стаття надійшла до редакції 24.09.2009

УДК 629.33

Володимир Динько, аспірант Інституту професійно-технічної освіти АПН України,
директор ДПТНЗ "Бориспільський професійний ліцей"

НОВІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ ЯКІСНОГО РОБІТНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДЛЯ СФЕРИ АВТОМОБІЛЬНОГО СЕРВІСУ

У статті розглядаються нові підходи до підготовки слюсара по ремонту автомобілів, який має бути готовий працювати в умовах постійного оновлення техніки і технологій з урахуванням світових тенденцій. Вирішення цієї проблеми неможливе без оновлення змісту, форм і методів професійного навчання, розробки стандартів профтехосвіти.

Обґрунтовується необхідність постановки вимог учнів і педагогів в основу навчально-виховного процесу.

Ключові слова: якість робочого потенціалу, зміст професійної освіти, інноваційні педагогічні технології, педагогічна майстерність, професійна компетенція, сучасні виробничі технології і обладнання.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень і публікацій. Здобуття робітничої професії в навчальних закладах професійно-технічної освіти відкриває перед молоддю шлях у самостійне життя. А ми знаємо, що на сучасному етапі розвитку економіки України якість робочої сили має першорядне значення [2]. Сьогодні вже чітко поставлене завдання щодо підготовки кваліфікованого робітника, який зміг би працювати в реальних умовах сучасного виробництва і за новітніми технологіями. Учні ПТНЗ оволодівають загальними і трудовими навичками, що дає їм змогу працевлаштуватися або відкрити власну справу, підвищувати продуктивність праці, вирішувати виробничі завдання з урахуванням змін на ринку праці.

Відповідно, основне призначення професійно-технічних навчальних закладів – це забезпечення галузей економіки висококваліфікованими і мобільними на ринку праці робітниками, які б могли працювати на новій техніці, досконало володіти сучасними технологіями виробництва, самостійно діяти і приймати рішення у динамічних, нестандартних умовах.

Процес підготовки повинен бути більш професійно спрямований для формування необхідних професійних властивостей особистості і забезпечувати відтворення якісного робітничого потенціалу для економіки нашої держави. Випускники професійно-технічних навчальних закладів повинні бути готові працювати в умовах постійного оновлення техніки і технологій з урахуванням світових тенденцій. Це, як уже зазначалося, мають бути підприємливі конкурентоспроможні робітники з високим рівнем професійної компетентності, мобільності, готовності до впровадження нових технологій.

Разом з тим, проблеми сьогодення диктують необхідність в процесі навчання не просто механічно передавати учням певну суму знань, а вчити їх добувати інформацію, набувати знання і, головне, – виробляти вміння і потребу застосовувати їх у виробничому режимі, погоджувати ці знання із своїми життєвими намірами, своїми нахилами, покликанням. Цьому призначенню має підлягати увесь навчально-виховний процес, що позначений пошуком нових форм реалізації професійної підготовки, який пов'язаний зі зміною стереотипів і застарілих

НОВІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ ЯКІСНОГО РОБІТНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДЛЯ СФЕРИ АВТОМОБІЛЬНОГО СЕРВІСУ

поглядів на ту чи іншу професію. А також на вирішення цього завдання повинен спрямовуватися відповідно увесь мотиваційно-цільовий механізм управління професійно-технічним навчальним закладом.

Здатність самостійно добувати знання (бо знання – це скарб), уміти вчитися (бо це ключ до нього) і є тими навичками, які, в першу чергу, слід формувати в навчальному процесі професійно-технічних навчальних закладів [3].

Отже, не просто озброювати учнів знаннями самих фактів, подій, законів, теорем, понять, а формувати в учнів такі інтелектуальні цінності, як здатність мислити критично і самокритично, об'єктивно оцінювати реальність, вміння робити правильний вибір, стимулювати прагнення кожного учня до самопізнання, самовизначення, самореалізації і самовдосконалення у навчальній діяльності. Ось, саме такі завдання інтелектуального розвитку учнів повинна ставити перед собою профтехосвіта, яка дійсно стоїть на позиціях особистісно зорієнтованого навчання і виховання.

Реалізація таких сучасних освітньо-виховних завдань пов'язана з пошуками ефективних шляхів реформування професійно-технічної освіти. Це вимагає оновлення змісту професійного навчання, розробки стандартів профтехосвіти з урахуванням сучасних досягнень науки, техніки та технологій, створення навчальних закладів нового типу. Створення таких навчальних закладів є однією із спроб держави вдихнути життя в систему професійної освіти. Такі навчальні заклади мають забезпечити професійну освіту в умовах інтенсивного економічного розвитку держави. Особливо, це стосується професійної підготовки слюсарів з ремонту автомобілів. Адже технічний прогрес у наш час істотно змінює не тільки професійні вимоги, а й риси професії слюсаря. Це, в свою чергу, вимагає заходів “наближення” кваліфікації слюсаря з ремонту автомобілів до нових технологій, а методику навчання – до розширення мережі предметів і тем, що підлягають засвоєнню. Крім того, хочеться зазначити, що удосконалення підготовки слюсарів з ремонту автомобілів – одна з найважливіших умов підвищення ефективності автомобільного сервісу на основі застосування прогресивних технологій і сучасного діагностичного обладнання.

Зміст і форми організації професійного навчання кваліфікованих робітників для сфери автосервісу повинні забезпечувати випереджувальне зростання рівня їх кваліфікації, неперервність і наступність у здобутті кваліфікаційних рівнів.

Надзвичайно актуальним є продуманий, якісно новий підхід до підвищення професійного рівня підготовки фахівців на основі комплексного забезпечення навчального процесу необхідним обсягом механізованих, технологічних, ремонтних робіт як важливої умови формування практичних навичок учнів під час навчання.

Така постановка питання мотивує педагогічний колектив до творчої активності, до впровадження у щоденну практику інноваційних педагогічних технологій, максимальної організації своїх професійних інтересів і можливостей. Викладачі і майстри виробничого навчання мають бути висококваліфікованими фахівцями, володіти не лише педагогічними знаннями, а й знаннями в галузі психології, філософії, логіки, етики, соціології, естетики тощо [3].

Особливо, коли взяти до уваги, що контингент учнів професійно-технічних навчальних закладів має цілий ряд проблем, на які ми не можемо не зважати під час впровадження інноваційних педагогічних технологій, а саме:

- низький рівень знань і вмінь;
- відчуження від навчальних цінностей і завдань;
- відсутність у значної частини учнів бажання вчитися тощо.

Всі ці проблеми не сприяють впровадженню в навчальний процес інноваційних педагогічних технологій. Але в кожному педагогічному колективі знайдеться частина педагогів з розвинутою професійною свідомістю та професійними здібностями, які проявляють інтерес до творчості у процесі викладання та працюють над реалізацією поставлених завдань, залучаючи до цієї роботи інших членів педагогічного колективу, щоб вирішити дуже важливу проблему: вирівняти навчальні досягнення новоприйнятого контингенту, а згодом підготувати кваліфікованого робітника.

Крім того, що учні приходять до професійно-технічних навчальних закладів з різним рівнем підготовки, то ще й по-різному ставляться до навчальної праці. Одні працюють систематично, наполегливо і досягають хороших результатів. Інші вчать без належного бажання, не в повну міру своїх сил та можливостей. У них не сформована потреба в знаннях, нема інтересу до навчання. Це пояснюється рядом причин: невдачами в навчанні, невпевненістю в своїх силах, невірою в свої здібності, слабкими мотивами учіння, сторонніми інтересами. Не всі учні добре усвідомлюють необхідність знань в оволодінні майбутньою професією.

І перед викладачами та майстрами

НОВІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ ЯКІСНОГО РОБІТНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДЛЯ СФЕРИ АВТОМОБІЛЬНОГО СЕРВІСУ

виробничого навчання постають питання: як допомогти дитині, як зацікавити і заохотити до активної творчої діяльності, які педагогічні засоби можна використовувати для формування в учнів свідомого бажання вчитися, інтересу до знань, до майбутньої професії, навиків соціальної взаємодії, індивідуального та колективного ухвалення рішень? Як допомогти вихованцям перебороти лінощі та байдужість?

Вирішити ці завдання можна при добре продуманій активізації пізнавальної і трудової діяльності учнів шляхом впровадження системи ефективних засобів заохочення учнів до активної співпраці і навчання. Бо ми знаємо, що стиль навчальної діяльності практично переростає в стиль трудової діяльності. Навчальна діяльність, як і кожна діяльність, неможлива без урахування й осмислення внутрішнього світу особистості, її індивідуальних особливостей. Тому принцип диференціації та індивідуалізації навчання майбутніх автослюсарів відіграє важливу роль в організації навчально-виробничого процесу, оскільки він забезпечує творчий розвиток кожного учня та допомагає визначити специфіку його обдарованості.

А модернізація змісту, форм і методів навчання та професійної підготовки може здійснюватися лише за наявності в навчальному закладі талановитих педагогів, справжніх майстрів своєї справи, людей, які мислять адекватно потребам сьогодення, розуміють, наскільки важливо для будь-якої людини бути підготовленою до життя і в професійному, і в побутовому плані.

Прописною істиною є твердження, що справжній педагог не той, хто вчить, а в якого діти вчать самі. Викладач чи майстер виробничого навчання сам має бути таким, яким він хоче виховати кожного учня. Причини невдач у навчанні учнів слід шукати в собі, своїх методах, а не в дітях. Тому, щоб досягти бажаного, слід ставити перед собою триєдине завдання:

- Відкрити учня – це означає, спираючись на фактичний рівень знань, життєвий досвід дитини, показати їй саму себе, закономірності її сил, якостей і здібностей, практичних умінь і навичок.

- Заохотити учнів – викликати в нього потребу організувати себе для досягнення суспільно і особисто значущих цілей. Для цього перед ним треба поставити важливі і водночас посильні завдання, за успішне виконання яких можна було б похвалити. Навіть невелика перемога над собою робить людину сильнішою.

- Направити учня – насамперед дати йому достовірні і правдиві знання про зміст життя, його

труднощі, суперечності. Учень повинен зрозуміти, що сильною особистістю він стане лише тоді, коли оволодіє вмінням керувати самим собою, панувати над своїми думками і вчинками.

Як бачимо, в центрі процесу навчання має стояти особа, яка навчається. При цьому роль педагога зводиться до розвитку закладених в учневі здібностей, тобто його потенціалу, в тому числі, й оволодіння вмінням навчатися.

Відомо, що практично немає жодної нормальної дитини, якої природа не наділила б прихованим творчим потенціалом. Який же чинник істотно впливає на його виявлення, розвиток? Досвід дає однозначну відповідь – творчий педагог. Дуже тонко це підмітив В. Сухомлинський: “Якщо в педагогічному колективі є талановитий, закоханий у свою справу викладач математики, серед учнів обов’язково знайдуться здібні і талановиті математики.

Немає хорошого вчителя математики – нема і талановитих учнів. У цьому випадку той, хто має математичні здібності, ніколи їх не виявить. Учитель – це “перший світоч інтелектуального життя”.

Відповідно, і професійна підготовка конкурентоспроможного робітника значною мірою залежить від професійної і педагогічної майстерності викладача спецдисциплін та майстра виробничого навчання.

Сьогодні педагог професійно-технічного навчального закладу повинен дбати про цікавий урок, сприймати кожного учня, як особистість, не боятися експериментувати з учнями, шукати нові форми проведення уроків, пов’язуючи вивчення основ наук з життям, навчити учнів практично застосовувати набуті знання у повсякденному житті. А уроки як теоретичного, так і виробничого навчання, насичувати інформацією про стрімкий розвиток сучасного виробництва, слід спонукати учнів до розв’язання виробничих завдань, пов’язаних з освоєнням нового устаткування, технологій.

Сучасний урок передбачає роль учня на уроці не як пасивного, а активного суб’єкта навчальної діяльності. Педагог має бути на уроці психологом, актором і режисером одночасно. Важливо відчувати, коли необхідно зняти в навчальній групі напруження цікавою розминкою або грою, а коли від цікавого, розважального перейти до серйозної роботи. Для кожного викладача чи майстра виробничого навчання дуже важливо, щоб учні, перш за все, сприйняли його як педагога – людину, яка здатна співпрацювати. З цієї точки зору інтерактивні методи навчання захоплюють учнів, пробуджують в них інтерес та мотивацію, навчають самостійно мислити [1].

НОВІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ ЯКІСНОГО РОБІТНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДЛЯ СФЕРИ АВТОМОБІЛЬНОГО СЕРВІСУ

Принципово новий підхід до професійної підготовки майбутніх слюсарів з ремонту автомобілів потребує створення умов для забезпечення поетапного вивчення спеціального курсу, здійснення виробничого навчання учнів, а також атестації знань, умінь і навичок учнів в кінці визначених етапів (ступенів). Під час планування виробничого навчання слід передбачити мінімальний час на формування професійних навичок у цілісному навчально-виробничому процесі ліцею.

Має бути розроблена та експериментально перевірена програма виробничого навчання та виробничої практики, яка б враховувала конкретні умови автомобільного сервісу, для якого здійснюється підготовка кадрів, оволодіння учнями сучасною технікою і технологією, діагностичним обладнанням, ефективними прийомами і способами роботи.

Ми є свідками того, як щодень все більше і більше автомобілів різних марок і модифікацій з'являється на наших вулицях. Усі вони мають бути безпечними під час руху, а також не завдавати шкоди навколишньому середовищу надмірними викидами відпрацьованих газів. Це ще раз доводить, яке важливе значення має рівень підготовки висококваліфікованих слюсарів з ремонту автомобілів.

Методика викладання предметів "Ремонт автомобіля", "Будова та експлуатація автомобіля" має будуватися на основі принципів диференціації, індивідуалізації, інтегрованого підходу, наступності, а також з урахуванням сезонності, кліматичних умов, традицій в конкретному регіоні. Разом з тим, теоретична підготовка повинна забезпечити відмінну професійну підготовку майбутнього слюсара. Освоєння предметів профтехциклу вимагає конкретизації матеріалу, що викладається, прив'язки його до відповідних технологій і обладнання, а тому викладач повинен вводити у викладання кожного розділу реальні виробничі приклади, конкретні технологічні завдання. Слід готувати молодого робітника не до репродуктивної праці з деякими елементами творчої діяльності, а навчати і виховувати майбутніх фахівців, спроможних до праці в умовах виконання творчих завдань, які з часом ускладнюються, що, в свою чергу, зумовлено впровадженням до виробничого процесу не просто сучасних, а революційних технологій. Ще раз хочеться наголосити, що одним з найважливіших елементів навчання є інформованість учнів про новітні виробничі технології, сучасне устаткування.

Крім того, майбутній автослюсар повинен бути не тільки грамотним, а й компетентним, тобто вміло використовувати здобуті знання в умовах сучасного автосервісу, чітко орієнтуватися у будь-якій виробничій ситуації, вирішувати виробничі проблеми, швидко перебудовуватися на виконання завдань різної складності, правильно орієнтуватися в умовах ринкової економіки. Компетентність такого фахівця все більше спрямовується на самостійну і творчу роботу. Адже наші учні з часом стають членами трудового суспільства, і їхній авторитет у цьому суспільстві, їх особистісні цінності залежать від того, наскільки вони спроможні брати участь у суспільній праці та від рівня їх трудової підготовки. Від цього залежить благополуччя та матеріальний рівень життя.

Оволодівши теоретичними знаннями з матеріалознавства, спецтехнології, учні мають їх закріпити під час уроків виробничого навчання. Бо саме на практичних заняттях учень поглиблює, перевіряє свої знання, вчиться приймати рішення в нестандартних виробничих ситуаціях, швидко знаходити потрібну інформацію. А майстер виробничого навчання має створити такі умови, щоб кожен учень вчився приймати самостійні рішення і відповідати за їх наслідки, аналізувати можливі варіанти. Це не просто етап підготовки до самостійної творчої роботи на виробництві, але й крок до зацікавленості у подальшому безперервному удосконаленні своїх знань, до формування свідомого прагнення навчатися [1].

Слід ретельно продумувати структуру уроку виробничого навчання і добирати такі форми і методи навчання, щоб вчити дітей не відступати перед труднощами, а самостійно знаходити способи їх вирішення, переконувати, що від фахівця все більше вимагається високий рівень якісних знань, умінь і навичок.

Під час проведення уроків відбувається поєднання розумової та практичної діяльності, формуються вміння використовувати теоретичні знання на практиці. Адже теоретичні знання є основою практичних умінь. Оскільки між теорією і практикою має існувати тісний зв'язок, то сучасні технології професійної підготовки слюсара з ремонту автомобілів потребують творчого використання професійних знань та освоєння професійних дій. Навчання майбутніх кваліфікованих робітників має організовуватися в реальних умовах виробництва та автомобільного сервісу, що, в свою чергу, зумовлює необхідність нетрадиційних підходів до побудови графіків виробничого навчання, зокрема: забезпечення

НОВІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ ЯКІСНОГО РОБІТНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДЛЯ СФЕРИ АВТОМОБІЛЬНОГО СЕРВІСУ

вивчення тем, передбачених і скорегованих в сезонному плані проведення технічного обслуговування автомобілів в реальних умовах виробництва; бригадне навчання під час лабораторно-практичних занять здійснюється на основі індивідуального навчання в системі: “майстер виробничого навчання – учень”, “механік-наставник – учень”.

Разом з тим, освітньо-професійна програма підготовки слюсарів з ремонту автомобілів має бути спрямована на всебічний розвиток учня як особистості та найвищої цінності суспільства. В центрі цієї програми повинен бути пріоритет людської особистості, формування саме творчої особистості фахівців. За цих умов набуває особливої актуальності визначення шляхів її формування. Цей процес ґрунтується на інтеграції змісту, розвивальному та проблемному навчанні, саморозвитку, самопізнанні, що відбувається у певній системі організації навчання, форм і методів на основі оновлення змісту навчання. До необхідності оновлення змісту професійної освіти спонукають стрімкі зміни у науці, техніці, технологіях, зміни змісту праці на виробництві та у сфері послуг. В першу чергу, слід відпрацювати механізм оновлення змісту навчання відповідно до розвитку науки та набуття людством нових знань. А оновлюватися зміст професійно-технічної освіти повинен систематично шляхом внесення відповідних змін до робочих навчальних планів і програм. Внесені відповідні зміни мають сприяти освоєнню компетенцій, що вимагаються від робітника на ринку праці. На сьогодні питання про переорієнтацію професійно-технічної освіти на компетенції є дуже актуальним. Адже професійна компетенція визначає ефективне використання здібностей, що дозволяє знаходити рішення у будь-яких виробничих ситуаціях та успішно здійснювати професійну діяльність відповідно до вимог робочого місця. Професійна компетенція виходить за рамки технічних знань і стосується також неформальних знань і ноу-хау. Разом з тим має бути встановлене співвідношення теоретичної і практичної підготовки з кожної навчальної дисципліни а також її обсяги.

Якщо говорити про зміст професійної підготовки слюсарів з ремонту автомобілів, то сьогодні він не повністю відповідає кваліфікаційним вимогам, не в повній мірі враховує нові тенденції у виробничій та сервісній сферах. А якісною професійна підготовка вважається при умові, коли кожен випускник професійно-технічного навчального закладу зможе отримати той обсяг професійних знань та вмінь, які необхідні для майбутньої роботи за професією. На жаль,

сьогодні обсяг знань, які дають учням в закладах профтехосвіти, не завжди відповідає вимогам, продиктованим сьогоденням. І відповідно однією з болючих проблем професійно-технічної освіти сучасної України є її відірваність від реальних умов праці, у які потрапляють випускники професійно-технічних навчальних закладів. Адже зараз інтенсивно розвивається автомобілебудування, а це стає причиною збільшення відриву між розвитком даної галузі й освітою. Широке впровадження у виробництво нових технологій, діагностичного обладнання призводить до докорінної зміни змісту праці сучасного автослюсаря та збільшення обсягу необхідних йому практичних і теоретичних умінь та знань. Як не парадоксально, та в державі, де бракує саме кваліфікованих фахівців робочих професій, заклади профтехосвіти ще й зараз частково вчать своїх учнів працювати за давно застарілими технологіями та із “відмерлими” матеріалами. Причина всім зрозуміла – незадовільна матеріально-технічна база цих навчальних закладів з одного боку та велика вартість сучасного обладнання та інструментів – з іншого. І без державної підтримки вирішити цю проблему професійно-технічні навчальні заклади не зможуть [4].

Висновки. Підсумовуючи сказане про методи навчання, слід зазначити, що в основі будь-якого з них має лежати принцип активності, спрямований на розроблення та втілення в життя ідеї. Діяльність має бути пов’язана з мотивацією й набутими раніше знаннями, а в кінці матеріалізуватись у певний виріб, макет, інструкцію тощо. І підбирати необхідно такі методи, що дають можливість педагогу спонукати учнів до таких способів засвоєння навчального матеріалу, які викликають пізнавальну активність, стимулюють потребу у вивченні матеріалу, в оволодінні способами дій, доводять значимість змісту матеріалу і пізнавальної діяльності для професії, яка здобувається. Саме удосконалення навчальних програм, методик викладання спеціальних дисциплін має сприяти підвищенню ефективності навчального процесу, а також впливати на формування цілеспрямованого розвитку розумових здібностей учнів, розвитку в них інтересу до майбутньої професійної діяльності.

Професійно-технічна освіта сьогодні має бути динамічною системою, яка б забезпечувала відтворення якісного робітничого потенціалу для економіки нашої держави. Адже саме професійно-технічна освіта щільно інтегрована в економіку і найбільше пов’язана з матеріальним

**РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ ПОЄДНАННЯ НАВЧАННЯ З ПРОДУКТИВНОЮ ПРАЦЕЮ НА БАЗІ
МІЖШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНО-ВИРОБНИЧИХ КОМБІНАТІВ (МНВК) ВПРОДОВЖ 70 РОКІВ ХХ ст.
(на досвіді роботи МНВК Донецької області)**

виробництвом, а випускники професійно-технічних навчальних закладів одразу беруть участь у виробничих відносинах. Зрозуміло, що чим більше висококваліфікованих робітників у країні, тим швидше розвивається її економіка.

І, взагалі, основні функції сьогоденної професійної освіти набувають нового змісту: на перший план виходить оволодіння здатністю постійно вчитися і самостійно осмислювати новий досвід. Формування умінь самостійно вчитися протягом усього життя з метою удосконалення духовних професійно-значущих якостей стає пріоритетним у підготовці фахівця ХХІ століття [3]. Згідно з новою парадигмою професійної освіти основою освітнього процесу стає потреба учня в саморозвитку, педагога – у створенні навчального середовища. Це непрості завдання, але бажання їх виконати, досягти певної висоти мусить підкріплюватися бажанням іти до тої висоти, йти наполегливо, не відступаючи перед труднощами, долаючи перешкоди.

1. Бондарева К.І., Козлова О.Г. Педагогічний аналіз інноваційної діяльності вчителя: науково-методичний посібник. – Суми, 2001.

2. Гуревич Р.С. Теоретичні та методичні основи організації навчання у професійно-технічних закладах: монографія / за ред. С.У. Гончаренко. – К.: Вища школа, 1998. – 229 с.

3. Домінський О.С. Практико-орієнтована освіта / Сучасні інформаційні технології та інноваційні методи навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: збірник наукових праць. – Вінниця: ДОВ Вінниця, 2000. – С. 197.

4. Ткачук Л.А. Ринок праці: кого він потребує? / Л.А. Ткачук / Актуальні проблеми професійної орієнтації та професійного навчання безробітних: матеріали Всеукр. науково-практичної конференції / упоряд. В.Є. Скульська. – К.: ІПК ДСЗУ, 2006. – С. 130 – 138.

Стаття надійшла до редакції 25.09.2009

УДК 373.62

**Ольга Кітова, аспірантка Слов'янського державного педагогічного університету,
м. Донецьк**

**РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ ПОЄДНАННЯ НАВЧАННЯ З
ПРОДУКТИВНОЮ ПРАЦЕЮ НА БАЗІ МІЖШКІЛЬНИХ
НАВЧАЛЬНО-ВИРОБНИЧИХ КОМБІНАТІВ (МНВК)
ВПРОДОВЖ 70 РОКІВ ХХ ст.
(на досвіді роботи МНВК Донецької області)**

У статті узагальнено досвід реалізації принципу поєднання навчання з продуктивною працею на базі МНВК Донеччини та визначено зовнішні та внутрішні організаційно-педагогічні умови його застосування в сучасних умовах.

Ключові слова: міжшкільний навчально-виробничий комбінат, базове підприємство, договір на виготовлення продукції, планування праці учнів, організація робочого місця.

Постановка проблеми. Останнім часом в Україні склалися суперечливі погляди на реалізацію у школах принципу поєднання навчання з продуктивною працею (ІНПП), який був одним із основних у системі освіти і набув наукового обґрунтування у другій половині ХХ ст. Це було пов'язано з тим, що теоретики такого аспекту шкільної освіти багато в чому керувалися потребами побудови індустріального суспільства, в якому були необмежені потреби в масових професіях промислового виробництва [1]. Однак, реалії соціально-економічного життя, які охопили країну

наприкінці ХХ ст., зумовили і зміну освітніх парадигм. Поряд з цим, досвід накопичений представниками філософської і педагогічної думки безперечно доводить той факт, що саме праця є великою перетворювальною силою, яка забезпечує прогресивний розвиток суспільства в цілому й кожної людини зокрема [2].

Саме тому, організація освіти в школі вимагає застосування нових педагогічних підходів, які б враховували здібності й потреби кожної особистості, забезпечували підготовку до майбутньої суспільної діяльності та відповідали вимогам трудового виховання. Сьогодні одним із